ŚVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 103. JERSEY CITY and NEW YORK SATURDAY, JUNE 3, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ЧЕРВНЯ 1989 Ч. 103. РІК XCVI

У КИЄВІ ЗУСТРІЛИСЬ УКРАЇНСЬКІ ЛІТЕРАТОРИ

Київ. — Кілька днів вгору по Дніпрі рухався пароплав „Маршал Рибалко", на борті якого подорожували 230 поетів і прозаїків різних країн під девізом „Від серця Европи — до серця України". І все в цьому літературному рейсі освячено іменем безсмертного Тараса Шевченка, 175-річчя якого відзначається цього року не лише в Україні, а й у всьому світі.

У понеділок, 22-го травня корабель прибув до Києва. В Одесі, Херсоні, Запоріжжі Дніпропетровську, Черкасах і Каневі письменників зустрічали з квітами й музикою. Зустріч була організована офіційними чинниками. Виступали й письменники. На теплоході протягом всього рейсу відбувався симпозіюм, присвячений українській культурі.

Серед учасників були професор Гарвардського університету і директор УНІГУ Григорій Грабович, професор Сорбонни Еміль Крюба, історик з Канади Андрій Григорович, поетеса Віра Вовк з Бразилії, директор австралійського видавництва Юрій Ткач.

В Каневі письменники відвідали могилу Т.Шевченка.

В Канаді готуються до конґресу католиків

Ванкувер, Б.К. — Централя Українців Католиків Канади випустила подрібний порядок всіх трьох днів 16-го Конґресу, що зосереджується на темі „Покликання і місія мирян в Українській Католицькій Церкві Канади".

Головним промовцем першого дня буде Йосип Тереля, що недавно переїхав з України до Торонто. На бенкеті вечором промовлятиме Митрополит Максим Германюк.

Три головні мирянські організації — ЛУКЖК, БУКК, УКЮК — заохотили своїх членів до участи в конґресі. Організаційний комітет вислав запрошення до всіх парафій вислати своїх представників на цей важливий конгрес.

Вже багато осіб зареєструвались і можна сподіватись, що цей конгрес буде одним з найбільших. Ще не запізно зареєструватись і взяти участь в дискусіях над майбутністю УКЦеркви в Канаді.

Принадною прогулькою під час конгресу буде вечеря на кораблі, що перепливатиме попри береги Ванкуверу, одного з найкращих портових міст світу. Конґрес відбудеться від 30-го червня до 2-го липня, в готелі Делта Ривер Інн в Ричмонді, Б.К.

Відбудеться посвячення пам'ятника Тисячоліття в Трентоні

Гамилтон, Н.Дж. (Ю. Мізюк). — Комітет Тисячоліття Християнства в Україні Трентону і околиць запрошує українську громаду взяти участь в церемонії посвячення „Українського Саду Тисячоліття" в публічному гамілтонському Парку ветеранів, в неділю, 11-го червня ц.р., о год. 1-ій по полудні.

Церемонії включатимуть екуменічну Службу Божу, яку відправить місцеве духовенство: о. митрат Василь Макух, о. митрат Богдан Желехівський, о. протоієрей Микола Галета і пастор Авдій Хрипчук. Після Служби Божої д-р Омелян Коцопей, голова комітету вручить плякети організаціям, які подарували дерева для саду. На церемонії будуть присутні члени Міської ради, та посадник Гамилтону Джан К. Рафферті, який відкриє гранітний пам'ятник в саді.

До Парку Ветеранів можна доїхати від Н.Дж. Тирнпайк: виїзд ч. 7-А на шлях ч. 1-195 захід, виїзд ч. 3-Б; при першому світлі звернути наліво на Кузер ровд, прямо одну милю і в'їзд до парку буде з правої сторони. За дальшими інформаціями слід телефонувати до д-ра Коцопея на число (609) 393-6891 або Юрія Мізюка на число (609) 394-4824.

97 Конґресменів протестують проти арештів в Україні

Філядельфія (КОНЛПУ). — Не звертаючи на певні зміни в совєтській суспільно-політичній системі, влада в Україні дальше переслідує українських активістів, обмежуючи їхню свободу як і раніше. Тому філядельфійський Комітет Оборони Національних і Людських Прав України вирішив сильніше продовжувати старання за людські права для активістів в Україні, згідно з постановами Ґельсінкських угод.

Ця акція почалась виготовленням листа конгресменами Лоренсом Кофлином з Пенсильванії і Стені Гоєром з Мериленду, адресованого до Міхаїла Ґорбачова в справі найновіших перслідувань, погроз і арештів в Україні. Лист, який вислано до Ґорбачова 28-го квітня ц.р., підписало 97 конгресменів.

Члени комітету контактувалися з конґресменами телефонічно і особисто відвідували їхні канцелярії, щоб зібрати підписи.

Пишуть про українських вояків з Афганістану

Ню Йорк. — У почитному нюйоркському щоденнику „Ню Йорк Таймс" зі середи, 31-го травня ц.р., появилася цікава стаття про дезертирів совєтського війська у Афганістані, які тепер перебувають в ЗСА, де мусять боротися з іншими ворогами: новим оточенням, іншою психікою людей, незнанням мови.

Т. Деревляний на фото в Н.Й. Таймсі.

Цікава та стаття, ще й тим, що в ній серед 11-ти втікачів з Афганістану, що перебувають тепер в Америці завдяки добрим відносинам між афганістанськими повстанцями і західніми організаціями, що саме займаються такими справами, велику кількість розповіді присвячено українцям Миколі Мовчанові та Тарасові Деревляному. Обидва, після отримання політичного притулку в Америці, мусять пробиватися крізь життя в цій країні власними силами.

Правильно говорить Людмила Торн, совєтолог організації Фрідом Гавз, яка займається слідкуванням за порушенням людських прав у цілому світі, коли каже, що не повинні американці дивуватися тим молодим людям, які не можуть ще наразі почуватися свобідними жителями цієї країни, „бо це не є совєтські іміґранти, що роками підготовлялися до виїзду, це звичайні молоді хлопці з сіл і містечок, що припадково попали в цю країну добробуту і свободи".

Сьогодні Микола Мовчан живе в Ню Джерзі і вчиться в Ратґерському університеті, а Тарас Деревляний працює складачем у В-ві „Свобода". Молодий 20-літній Тарас твердить, що дуже важко є привикнути до оточення, яке не завжди розуміє їхні переживання, воюючи в Афганістані, або тепер тут, де вони й надальше є ізольованими членами громади, серед якої живуть.

Щоби американські громадяни могли їх хоч трохи зрозуміти, вони себе часто

(Закінчення на стор. 4)

Влаштовують концерт камерного ансамблю „Нова"

Ню Йорк. — Тут в суботу, 10-го червня, камерний ансамбль „Нова" дасть концерт, на якому вперше в Ню Йорку гратимуть твір Бориса Лятошинського — фортепіянове тріо опус ч. 7.

Концерт відбудеться в приміщеннях Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця (ріг П'ятої авеню) о год. 7:30 вечора.

Програма концерту включає також струнний концерт Бетовена опус ч. 127 та рідко виконуваний фортепіяновий квінтет Франка Мартіна. Виконавцями концерту будуть: скрипачка Лора Сітон і Дебра Вонґ, віолістка Тіна Пелікан, челліст Ерик Фрідлендер і піяністка Лариса Крупа.

Вступ на концерт 10 дол. від особи, а для пенсіонерів і студентів по 6 дол. За точнішими інформаціями в справі концерту слід телефонувати до Л. Крупи (201) 539-4937 або до УІА (212) 288-8660.

Університет Сітон Голл вшанував св.п. проф. В. Стецюка

Савт Орендж, Н.Дж. (Р. Голіят). — Тут у суботу, 22-го квітня ц.р., в залі бібліотеки ім. МекЛофлина Сітон Голл університету, при участі численної публіки — професорів, духовенства, студентів і гостей — вшановано пам'ять проф. д-ра Василя Стецюка, довголітнього професора цього університету і голову департаменту клясичних наук.

Ю. Стецюк (зліва) і декан Р. Джовнс з плякетою в пам'ять проф. В. Стецюка.

Юрій Стецюк, син проф. Стецюка, колишній студент цього університету, а тепер віцепрезидент забезпеченевої компанії Пруденшел на Ню Джерзі і Ню Йорк, передав колекцію книжок свого батька, яка буде приміщена в одній з кімнат цієї бібліотеки. Серед 7,500 книжок є рідкісні видання з VI, VII, VIII і IX століть, яких не мають інші відомі американські бібліотеки, чи Конґресова бібліотека у Вашінґтоні.

З цієї нагоди відбулася святочна програма передачі цієї цінної збірки для вжитку науковців і студіюючої молоді. Промовці ректор д-р Бернард В. Шолц, д-р Роберт А. Джовнс, декан університетської бібліотеки й о. Юджін В. Каттер, співголова клясичних студій, у своїх словах пригадували про віддану працю проф. Стецюка для цього університету, звертали увагу на його велике знання і його великий вплив на виховання молодих семінаристів і студіюючу молодь цього католицького університету, який засновано в 1856 році і який під цю пору нараховує 10,000 студентів.

Ю. Стецюк, у своїй емоційній мові, подякував промовцям за сердечні слова і признання його покійному батькові і в кінцевому слові згадав, що його батько постійно пригадував, що книжка не є на це, щоб її оглядати, але її треба вживати-читати. Саме тому проф. Стецюк призначив свою особисту бібліотеку для цього університету, а для поширення цієї колекції і потреб бібліотеки Юрій від своєї родини — Катерини, Марка, Петра і тети Марії (Мухи) Стецюк-Підгородецької, пожертвував 5,000 дол.

На грамоті, присвяченій проф. Стецюкові з його знімкою, яку виготовив уні-

(Закінчення на стор. 4)

ПАНЕЛЬ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія (М.Б.). — Тут в неділю, 11-го червня ц.р., о год. 4-ій по полудні в Українському Освітньо-Культурному центрі, 700 Сідар ровд, за старанням 6-го Відділу ООЧСУ, відбудеться політичний панель п.н. „Оцінка сучасного положення в Україні — УССД чи конфедерація?" Участь в панелі беруть: д-р Іван Головінський, колишній політичний в'язень московських концтаборів Петро Рубан і Віталій Калиниченко. Модератором панелю буде проф. д-р Володимир Стойко.

Мадярська Комуністична партія визнала незаконність страти І. Надя

Будапешт. — Мадярський партійний і державний діяч Імре Надь, страчений у 1958 році як „зрадник", був засуджений незаконно. До такого категоричного висновку прийшов Центральний комітет Комуністичної партії Мадярщини. „Хоч відповідні документи ще вимагають додаткового вивчення, — сказав, виступаючи на пресовій конференції представник партійного керівництва Ляшльо Майор, — вже тепер можна зробити висновок, що суд над Імре Надем був політичним фарсом. Страта Імре Надя була, безумовно, юридично необґрунтованою".

Багато з тих, які очолюють Мадярську соціялістичну робітничу (комуністичну) партію, і навіть дехто із тих, які зарекомендували себе „реформістами", все ще дотримуються переконань, що І. Надь був „зрадником" і „аґентом імперіялізму". Колишній мадярський лідер, страчений, як тепер офіційно підтверджено, в порушення закону, покищо не дістав політичної реґабілітації: над цією справою продовжує працювати спеціяльно створена партійна комісія.

Коментатори вважають, що резолюцію ЦК про незаконність вироку, винесеного І. Надеві, можна розглядати як особисту поразку теперішнього мадярського партійного лідера Кароя Ґроса.

Під час півгодинного виступу на телевізії у вівторок, 30-го травня, К. Ґрос твердив, що, не зважаючи на очевидну незаконність суду, вироку і страти, він все ще переконаний, що з партійної точки зору Імре Надь реґабілітації не заслужив. „Імре Надь був засновником Мадярської соціялістичної партії, — сказав К. Ґрос. — І вирішувати справу про його партійну приналежність повинна сама партія, а не суд. Якщо базуватися на документах, які ми нині маємо, я вважаю, що відкликувати попередні партійні рішення (щодо І. Надя) нема ніяких підстав".

Не зважаючи на це, на останньому засіданні ЦК з його складу були виведені два діячі, які відіграли активну ролю у придушенні повстання 1956 року. Один з них, Шандор Райнаї, колишній мадярський амбасадор в СССР, проводив у свій час дізнання у справі Надя і збирав „докази" злочинів, в яких його обвинувачували. Зокрема, одне з обвинувачень було зформульовано як „спроба відірвати Мадярщину від Варшавського Пакту". У своїй праці Ш. Райнаї підтримував тісні контакти з Юрієм Андроповим, який у 1956 році був амбасадором СССР в Мадярщині, а потім став шефом КҐБ і на короткий час генеральним секретарем ЦК КПСС.

Інший вигнанець з мадярського ЦК — Міхай Корой, колишній асистент Яноша Кадара, який зайняв пост Імре Надя після розгрому мадярського повстання.

Минулої неділі на мадярській телевізії були показані архівні кінокадри, накручені під час суду над І. Надем, який відбувався при закритих дверях. „Я не винен, — сказав на суді Надь. — Я вважаю себе козлом відпущення, на якому вирішили відігратися".

На пленумі ЦК Мадярської соціялістичної робітничої (комуністичної) партії прийнято також рішення скликати черговий з'їзд мадярської правлячої Комуністичної партії восени цього року. Коментатори зауважують, що на цьому з'їзді Карой Ґрос може втратити своє місце, бо не виключено, що віднині перший секретар ЦК буде вибиратися всіма членами партії, а не тільки вузьким колом її вищого керівництва. При цьому, як вважають, замість К. Ґроса буде вибраний більш ліберальний діяч.

У СВІТІ

У САЛЬВАДОРІ У ЧЕТВЕР, 1-го червня ц. р., дотеперішній президент Хозе Наполеон Дуарте передав провід країни в руки Альфреда Крістіяні, представника правих елементів, який виграв вибори. Ця зміна ускладнить відносини із ЗСА тому, що американська політика через 10 років була наставлена на зміцнення сили християнсько-демократичної партії, представником якої був саме Дуарте.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ, у своїй останній промові на терені Західньої Німеччини, старався злагіднити напруження, яке заіснувало з приводу дискусії на тему ракет короткого засягу і становища НАТО, та закликав до остаточного знесення муру в Берліні, як і взагалі муру поміж Західньою і Східньою Европою.

АНАЛІЗУЮЧИ НАСТРОЇ в Польщі у зв'язку з першими відносно вільними виборами, які відбудуться у неділю, 4-го червня ц. р., чужинецькі журналісти завважують у населення певну байдужність та апатію, яка може проявитися у малій кількості голосуючих, так що вислід виборів можуть вирішити голоси поляків, які перебувають тепер в ЗСА і мають право голосувати.

НЕСПОКОЇ В АРҐЕНТИНІ далі панують, а навіть поширюються. Банди невдоволених молодих людей мандрують по вулицях столиці, палять що попало, зводять бійки з поліцією і рабують крамниці. Все це є вислідом величезної інфляції та браку харчових продуктів, помимо того, що Арґентина має найбільших експортерів харчів у світі. Багато арґентинців затривожені неспокоями закликає, обраного недавно президента, перебрати вже тепер владу, але уступаючий президент Рауль Альфонсін хоче бути на своєму пості аж до визначеного часу, тобто до 10-го грудня ц. р.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ЯПОНІЇ Набору Такешіта дістав згоду провідників партій, щоб запропонувати на своє місце теперішнього міністра закордонних справ Сузукі Уно. Згода не прийшла легко тому, що члени партій мають сумніви чи С. Уно є досить сильним на такий пост та побоюються, що він як давній приятель колишнього прем'єр-міністра Ясугіро Накасоне, що мусів уступити через хабарництво, буде далі під його впливом.

В КИТАЮ ДАЛЬШЕ демонструють проти існуючих політичних провідників. 2,000 осіб протестувало в Пекіні перед міністерством безпеки і офіційні чинники випустили трьох провідників юній, яких заарештовано за демонстрації. В четвер, 1-го червня, у День Дітей, звичайно батьки привозили їх до столиці, щоб показати різні визначні місця. Тим разом з приводу демонстрацій лише обмаль приїхало до Пекіну на цей день.

МІЖНАРОДНА АМНЕСТІЯ подала до відома, що в Ізраїлі є у в'язницях понад 5,000 палестинців і проти них не провадять судових доходжень та не зробили ніяких офіційних оскаржень.

ГОЛОВА КҐБ ГОВОРИТЬ ПРО ЗМІНИ

Москва. — У своєму першому інтерв'ю чужинецьким журналістам у четвер, 1-го червня ц.р., голова КҐБ Володимир Крючков заявив, що новообрана останньо Верховна Рада повинна покликати до життя окрему комісію, подібну як в ЗСА, яка б слідкувала за працею КҐБ. „Ми безумовно повинні використати досвід американців на тому полі", — заявив В. Крючков, який очолює КҐБ щойно від жовтня минулого року.

Інтерв'ю, що його дав В. Крючков міжнародним журналістам, досі є без прецеденсу і має безпосередній зв'язок із атакою на КҐБ, яка відбулася також вперше в історії політичного життя СССР одверто у телевізійній програмі, устами новообраного депутата до Верховної Ради Юрія Власова.

В. Крючков поінформував також репортерів, що КҐБ має зв'язок із американською розвідкою у поборюванні міжнародного тероризму, але не відповів на питання чи ці дві розвідки вже працювали колись разом, маючи перед собою те чи інше завдання.

Пропозиція В. Крючкова щодо створення комісії, яка б слідкувала за працею КҐБ, це дослівно бажання усіх тих, що борються в СССР за права людини, які вважають, що лише підпорядкування КҐБ окремій комісії Верховної Ради може зменшити таємну владу КҐБ і хоронити права окремих осіб.

КҐБ теоретично завжди підлягало Раді міністрів адміністраційно, але в практиці є цілковито незалежним тілом.

Тепер КҐБ помітно старається здобути більше симпатій серед населення після того, як військовий командант Закавказького військового округу ясно заявив перед Верховною Радою, що аґенти КҐБ у цивільних убраннях кружляли там серед демонстрантів у Грузії ще перед приходом військових частин. Тому тепер голова КҐБ хоче звернути загальну увагу на зовнішню дію КҐБ у поборюванні міжнародного тероризму, як також пропонує допомогу у відкриванні жертв сталінської доби.

Хоробрий олімпієць нап'ятнував каґебістів

Москва. — Дивовижне явище заіснувало тут на З'їзді народних депутатів, як колишній олімпійський першун у підношуванні тягарів Юрій Власов, виступив з палкою промовою гостро атакуючи досі неторкане КҐБ і описуючи цю тайну поліцію, як „загрозливу для демократії".

Він спокійно і в подробицях представив цілу історію КҐБ, вказуючи на тортури, вбивства і застрашування тих, що квестіонують роботу КҐБ психіятричними лікарнями. Це все відбулося в присутності всіх членів Політбюра, включно з головою КҐБ Владіміром Крючковим. Коли В. Власов закінчив свою промову сотні депутатів, постававши з місць, ентузіястично оплескували його промову, але члени Політбюра і начальник КҐБ сиділи мовчки із похмурими обличчями. Президент Міхаїл Ґорбачов оплескував коротко промову Власова, хоча не так ентузіястично, як інші.

У своїй промові В. Власов сказав, що „КҐБ це не є звичайна установа, це окрема підпільна імперія, яка ще й досі не відкрила своїх таємниць — хіба кілька спільних могил. Не зважаючи на ці історичні факти, ця установа до сьогодні задержала своє особливе суспільне становище".

Промова була безпосередньо подавана по телевізії по цілій країні, отже сотні тисяч глядачів її почули та запримітили, що це вперше в історії КҐБ було скритиковане на такому публічному форумі.

В. Власов не поскупився у своїй промові із критикою інших, включно з М. Ґорбачовим, якому закинув криваві події в Тбілісі. Він також заявив, що совєтські чиновники, відповідальні за спорт в СССР, крізь пальці дивилися на те, що змагуни заживали всякого рода стероїди, амфітаміни та інші допоміжні ліки щоби мати кращі осяги в змаганнях. Не забув він і сказати правду про цензуру телевізійних передач, зокрема коли йдеться про виступи на цьому ж таки з'їзді. Він зауважив, що редактори телевізійних передач викидають самотужки суттєві частини промов поодиноких депутатів і стараються злагіднювати події сьогодення.

Все ж таки найбільшу частину своєї промови В. Власов присвятив КҐБ, вважаючи цю установу найбільш небезпечною для надій про свобідніше життя в СССР. Він сказав й про те, що „коли КҐБ одним крилом охороняє народ-країну від зовнішньої небезпеки, то другим значно сильнішим виконує внутрішню службу: ні я не маю на думці боротьби з корупцією і хабарництвом, але мільйонові вбивства нібито внутрішніх ворогів".

Закінчуючи свою промову, Власов запропонував з'їздові вибирати голову КҐБ і заявив, що депутати повинні абсолютно бути поінформовані про чисельний стан цієї організації, бюджет і активність. Запропонував він також перенести головну квартиру КҐБ з престижевого будинку на

В АМЕРИЦІ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ подав до загального відома, що у відплату за видалення урядом Нікараґуа двох американських дипломатів дано зарядження на видалення двох нікараґуанських дипломатів з Америки. Минулого тижня уряд Нікараґуа видворив з Манаґуа, столиці країни, двох американських дипломатів — Джоелла Кессмана, урядовцял американської амбасади для справ економічних, і Кетлін Бармон, аташе для справ праці. Дипломати видворені з Америки це Роберто Варґас і Вілліям Віґіль, обидва міністерські дорадники в амбасаді Нікараґуа у Вашінґтоні.

НАЧАЛЬНИКИ ОБ'ЄДНАНИХ штабів збройних сил запропонували важливі зміни для американських делеґатів, що ведуть переговори в справах стратеґічного озброєння в Женеві. Вони запропонували, щоби в цих переговорах Америка не настоювала дальше на провізії поширення протиракетної оборонної системи ЗСА. Поновлення їхньої пропозиції, як твердять аналітики, вказує на те, що високі військові власті й надальше задивляються скептично на так звану протиракетну оборонну систему „Стар Ворс", запропоновану ще урядом президента Роналда Реґена. Одначе пропоновані рекомендації військовиків йдуть в розріз настановам цивільних працівників Департаменту оборони та інших членів уряду президента Джорджа Буша, включно з чиновниками Державного департаменту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Провини проти етики — змаг за примат влади?

Адвокат-оборонець голови демократичної більшости у Палаті Репрезентантів Джима Райта виправдував його, що ведений проти Райта конґресовий процес на Комісії етики (закид щодо порушення 60-ох точок), це насправді процес політичний. Він казав правду. Забув чи пак свідомо промовчав, що це самі демократи у Конґресі започаткували цю партійну ігру, яка була віддзеркаленням наче традиційної в Америці боротьби між Білим Домом і Капітолем за примат державної влади.

У вересні 1987 року президент Роналд Реґен призначив був на опорожнене місце у Верховному Суді Роберта Борка, суддю Апеляційного Суду, колишнього професора конституційного права. Правнича комісія Палати Репрезентантів вела тижнями його переслухування і врешті 23-го жовтня Сенат, більшістю демократичних голосів відкинув цю кандидатуру, бо, мовляв, Борк „замало визнає права людини і персональну свободу". Наступник Реґена, президент Джордж Буш, призначив був на свого секретаря оборони Джана Тавера, колишнього голову сенатської Комісії для справ оборони, що мав давні тісні зв'язки з Пентаґоном. Комісія для справ оборони, після кількатижневого слідства, відкинула його більшістю демократичних голосів і те саме зробив пленум Сенату. Джан Тавер, мовляв, має нахил до чарки, хоч ніхто його ніде й ніколи не бачив підхмеленим,і що він — бабій, хоч не мав ніякого скандалу з жінками. Вдумливі американські коментатори, добре знайомі з відносинами у Конґресі й Білому Домі, зразу передбачували, що республіканці, які опинилися уже у другій каденції Реґена в меншості в обох палатах Конґресу, чигатимуть на нагоду, щоб пімститися. Дж. Райт, який займав найвище становище з усіх демократів, бо — як голова більшости Палати Репрезентантів був, за Конституцією, зараз після віцепрезидента потенціяльним новим президентом — Дж. Райт став жертвенним козлом. Але жертвенним козлом цієї негарної ігри, яку повели були його партійні однодумці у кампанії проти республіканського президента — ще проти Реґена, опісля проти Буша. Бо демократам, які відкинули були Борка і Тавера, не йшлося про тих діячів, які мали стовідсоткові кваліфікації на становища, на які призначив їх Президент. Борк і Тавер падали жертвами партійної боротьби проти республіканського мешканця Білого Дому. Відкинення кандидатури Джана Тавера було особливо яскравою демонстрацією проти виборчої перемоги Джорджа Буша і цей акт обурив республіканський табір тим більше, що Буш розпочав своє урядування від простягнення руки своїм противникам до згоди і співпраці.

Ліберальне крило Демократичної партії із своєю організацією „Американці за демократичну акцію" записалися своєю явною і закулісовою дією не раз у історії Америки. Це те крило Демократичної партії повело таку кампанію проти 37-го з черги президента ЗСА, республіканця Ричарда Ніксона, що той, хоч обраний на другу каденцію лявінною більшістю народу, перший в історії цієї країни передчасно зрікся влади. Формально судив його Конґрес за протизаконне „перешкоджування законові", бо він хотів крити винуватців у так званому Вотерґейтському скандалі. Сам Ніксон назвав згодом цю Вотерґейтську аферу „нісенітницею", яку, без його відома, зробили надто ревні його прибічники. Але це не був Вотерґейт, а успіх Ніксона, ще як сенатора, що виявив інфільтрацію совєтської аґентури в Державному департаменті: Альжера Гісса засудили тільки за кривоприсягу на п'ять літ в'язниці, а Гісс був головним дорадником Ф. Д. Рузвелта на Ялтинській конференції у 1945 році. Саме тепер минає 15 років від резиґнації Ніксона — і сьогодні республіканці відплатили демократам, вдаривши по Дж. Райтові. Ще й голова у Палаті Репрезентантів Тоні Коелько, конґресмен з Каліфорнії, зрікся свого мандату, коли зголошено проти нього скаргу до Комісії етики. Не захотів піддатися такому затяжному переслухуванню, що їх зазнали республіканці — Борк і Тавер. Не хотів цього зробити Дж. Райт і зрезиґнував.

Змовлятись проти президента ЗСА, підрізувати установу президентури, це щось багато гіршого, як партійна гра і суперництво за примат влади.

Н. Осока

ПРО ГОЛОД 1933 РОКУ ТА ПРО ВОРОГІВ ПЕРЕБУДОВИ

Газета „Сільські Вісті" опублікувала статтю „Біль душі людської", в якій розповідається про надісланий до редакції лист із села Ризине Звенигородського району Черкаської області. В листі Олександра Григоровича Клочка розповідається як у його селі 1929 року записали всіх до колгоспу й назвали той колгосп іменем Сталіна. Однак люди розтягли свій реманент і розбіглися. Та на весні 1932 року колективізація відновилася.

„Сільські активісти, — пише Клочко, — із залізними шпичаками ходили по дворах, штрикали в усі кутки — шукали хліб. Наша сім'я — мати і нас, малих, четверо (батько помер вісім років до того) — надбала за літо п'ять мішків збіжжя. Три з них здали в рахунок податку, а за двома незабаром приїхали активісти. Забрали все до зернини, а матір, як злісну противницю хлібоздачі, відвели до 'штабу', що розміщувався в хаті Федора Поліщука. Чекали ми її до півночі, потім пішли й самі до 'штабу', плакали попід вікнами, щоб відпустили маму. Вийшов Теофан Бондар, почав нас матюкати, вигукувати: 'Геть звідси, куркульська нечисть, а то й вас кину в льох!' Ми відбігли, постояли на шляху і знову підійшли до вікон, просили: 'Відпустіть маму!' Цього разу вийшов сам голова сільради Прач, зняв замок з хліва, кинув матері: 'Виходь і забирай своїх собачат — хай не скавчать'..."

Такі активісти були в кожному селі. Вони тоді будували соціялізм матюками й наганами, а тепер боряться проти перебудови, захищаючи „досягнення соціялізму", тобто свою владу над народом. Але народ пам'ятає, якою ціною вони здобули оту владу. Свідченням про це є мільйони могил за 1932-33 роки по всій Україні, братські могили в Биківні, Катині та безліч могил в Сибіру, де покояться останки жертв з усіх республік.

Але повернемось до розповіді О. Клочка.

„В лютому 1933 року мої односельці почали вмирати з голоду. Десятками вивозили їх на цвинтар. Чим ближче до літа, тим жахливіше: мерці валялися на вулицях, у ярах, кущах — там їх і закопували. Для дітей, у яких померли батьки, в селі був організований „майдан" — щось на зразок ясел. Але й там годували ледь-ледь. Одна з очевидців — Ярина Чайка — розповідає, що їй доводилося ходити повз той „майдан", бачити, як голодні діти купками, мов горобенята, сиділи під призьбою, там і вмирали...

Наша сім'я чудом вижила — врятувала вівця. Була вона у нас одна-єдина, давала по півлітра молока за день. Старша сестра працювала в лісництві, де їй видавали по два качани кукурудзи. Мати додавала бур'яну, забілювала молоком. Так і дотягнули до середини травня. А потім сталося нещастя — вівця впала в яму і вбилася. Ми стояли над нею навколішках і голосно плакали".

У багатьох хатах вмирали з голоду діти, а матері, хитаючись від виснаження, по двадцять годин працювали на токах і не брали собі ні зернини, бо в той час за жменю зерна засуджували до 25 років каторжних робіт і навіть до розстрілу. Сьогодні комуністи намагаються пояснити, що така, мовляв, була свідомість у людей, бо вони знали як потрібен хліб державі. Статистика ж свідчить, що держава той хліб продавала за кордон, аби справити враження, що соціялізм процвітає.

От і сьогодні вороги перебудови намагаються виправдати голод якимись вищими міркуваннями, вони сміють цинічно заявляти, що міркування Сталіна були варті того, щоб заради них заморити голодом мільйони людей. І отакі люди були та ще й сьогодні є при владі. Їм не потрібна перебудова. Будь-якими народними жертвами вони хочуть зберегти свою владу й надалі, тому й докладають усіх зусиль, щоб замести сліди своїх злочинів. Як це вони зробили у 1971 році, спаливши кілька мішків документів, знайдених урядовою комісією у Биківнянських братських могилах.

Є подібні епізоди і в розповіді Клочка.

„Дізнався я, що створюється Книга-меморіял про тридцять третій рік і вирішив внести до неї і свою частку — переписати всіх, хто вмер з голоду в нашому селі. Працював над цим більше п'яти місяців, опитав багатьох людей. Марусич Опанас Юхимович, який колись був сільським урядовцем, сказав, що в Ризиному голод забрав 700 людей. Усатюк Василь Маркович назвав ще страшнішу цифру — 850. Батько його, покійний Марко, разом з сусідом Славнюком Саластоном переписали всіх померлих у зошит. Про той зошит довідався голова сільради Прач і наказав здати в сільраду. Там він і пропав. Але мені вдалося хоч частково відтворити той список — у ньому 569 імен..."

Кореспондент газети „Сільські Вісті" Михайло Лисенко наводить з цього списку деякі імена. Ось лише одна родина: Сокотуха Павло Андрійович — 45 років; Сокотуха Уляна — 40 років; Сокотуха Никифор Павлович — 13 років; Сокотуха Гилько Павлович — 10 років; Сокотуха Килина Павлівна — 8 років; Сокотуха Ганна Павлівна — 6 років; Сокотуха Онопрій Павлович — 3 роки; Сокотуха Марія Павлівна — 1 рік.

Повмирали цілі родини і не лишилося рідні, щоб доглядати за могилами на цвинтарі. Вони позападали, заросли бур'яном. Колгосп і сільрада не виявляють зацікавлености до вшанування пам'яти невинних жертв, а дехто навпаки зацікавлений, щоб якнайшвидше зрівняти цвинтар з землею і не лишити сліду.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про етику і демократію

Минулої середи ми слухали одногодинну прощальну промову людини, яка мала третій з черги за своєю важливістю пост у ЗСА — спікера Конґресу. Він — це ще одна „жертва" етичної гарячки, яка розпочалася, здається, скандалом Вотерґейт і резиґнацією президента країни Ричарда Ніксона. Після цього покотилися голови американських політиків і в найближчій майбутності будуть ще далі котитися, як знаємо із щоденної преси.

При цьому частенько вживається так відоме порівняння на тему, хто може кинути на свого ближнього каменем. Говориться також про жадобу помсти поміж політичними ворогами і про „канібалізм".

Політична етика в ЗСА займається в загальному двома проблемами — гріхми і моральною поведінкою осіб на визначних публічних постах.

Немає сумніву, що кожен, хто є на видному місці у житті, дарма політик, актор чи голова великої організації є під мікроскопом не лише людей, що заздрять йому цього посту, але як бачимо з останніх років під мікроскопом журналістів, що стараються усіма чесними, а часом і нечесними засобами віднайти якусь заховану „чорну пляму" у житті даної визначної одиниці. Не во гнів і нашій професії, але саме журналісти були тими, що прослідили скандал Вотерґейту та довели до резиґнації Ніксона.

В останніх часах, однак, найбільшу ролю відограють окремі комісії етики, що прослідкують політиків та їхні шляхи додаткових заробітків чи інших грошових зловживань, які їм не дозволені. Прелюдією до резиґнації спікера Конґресу Райта було не менш як 69 зловживань грошового порядку. Невдовзі під обстріл піде декілька інших політичних фіґур — цим разом за моральну поведінку. Здається, немов немає кінця цим прослідкуванням і не диво, що зачинають підноситися голоси, що слід вже закінчити із такою методою.

Але... саме ця метода — це вислід демократизму країни, де можна одверто кожного критикувати, де говориться голосно про все можливе, де немає ніякої теми, яка б була табу. Коли ми ще так недавно голосно висловлювали своє обурення, що судять Олівера Норта, члени лави присяжних, яка складається із осіб, які ніколи не читають преси і не слухають новинок у радіо чи телевізії — нас переконували, що це саме доказ демократичної системи, яка досі, як кажуть, ще ніколи Америку не завела.

Цікаве, що демократизація тоталітарного СССР почалася у Ґорбачова також від виявлювання корупції і свободи критики, але сьогодні важко ще оцінити які будуть цього наслідки.

Нам, однак, в обличчі цих демократичних потягнень насувається порівняння із українським громадським життям, яке вже багато навчилося від оточення на Заході, але в одвертій критиці своїх провідників таки ще дуже позаду. Все ще панує у нас це мале слівце „не випадає" і ціла громада без слова приймає звичай деяких установ не вираховуватися публічно із грошей, що їх складає громада на різні фонди, як, наприклад, видається ці гроші на персональні цілі, непотрібні поїздки з членами родини, дорогі полуденки, які відтак ставиться під рубрику „різне", і. т. п.

Невідомо чи це доказ повного довір'я громади до цих осіб, чи страх перед помстою, чи почуття пристойности, чи це тільки залишки давньої прихильности до тоталітарної системи, бо тихо і поза очі говориться багато. А може воно так, як переконував колись один із передових громадян у передвоєнному Львові, що „в українському громадському і політичному житті не можна скомпромітуватися".

О-КА

Богдан Цимбалістий

ПОСТІЙНЕ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

II.

Деякі з них мають унікальну, документаційну вартість, як наприклад, каталог про „Втрачені архітектурні пам'ятки Києва", та „Дерев'яні храми України" зі студіями до них інж. Тита Геврика та десятками фотографій, рисунків.

5. УМ розвинув програму пересувних виставок. Майже кожна виставка так влаштована, що її можна перевести до інших міст. Пересувні виставки відбулися в таких стейтах, як: Каліфорнія (в Сакраменто, Сан Дієґо і Лос Анджелес), Огайо (в Пармі і Дейтоні) і ближчих стейтах: як Ню Джерзі (в Трентоні і Лінкрофті). Пенсильванія (в Аллентавні, Вілкес Бері, Пітсбурґу і Філядельфії), Массачусетс (в Бостоні), Мишиґен((в Детройті), Коннектикат (в Стамфорді), Н. Йорк (у Рочестері), у Вашінгтоні і в Канаді (в Едмонтоні, Саскатуні, Вінніпеґу, Торонто і Монтреалі). Разом досі було 30 пересувних виставок (23 про „Втрачені архітектурні пам'ятники Києва", сім про „Історію Української іміґрації в Америці" і три про українське народне мистецтво).

Варто зазначити, що влаштування пересувної виставки вимагає особливих зусиль адміністрації: треба всі експонати добре опакувати, подбати за перевіз, дати писані інструкції як влаштувати виставку або особисто їхати і допомогти до влаштування, опісля часто треба відчищувати або репарувати. УМ старається влаштувати ці виставки в американських музеях чи інших інституціях, щоб зацікавити ширші кола американських відвідувачів.

6. Хоч платні працівників УМ неспівмірні з платнями в американських установах, Управа все ж таки зуміла затримати своїх вже досвідчених працівників, даючи їм таку винагороду, яка дозволяла б їм прожити в такому місті як Ню Йорку і всеціло посвячувати свій час на працю в Музеї. Нагадаймо, що УМ відкритий для відвідувачів протягом п'яти днів тижня.

7. УМ придбав будинок — площу на 6-ій вул., де мав би бути збудований новий музей. Досі виплачено 850, 000 дол. і Музей ще винен 400,000. Будинок тепер винаймається за 100,000 річної ренти. Ця рента дозволить сплатити — за кілька років мортґедж. Будинок оцінюють тепер на 2 мільйони дол. Один з найвидатніших американських архітекторів, Цезар Пеллі випрацював проєкт нового будинку для Музею.

8. Рівночасно розбудовано тривалі фонди, з яких тільки відсотки призначені на підтримку діяльности Музею. Загальна сума тривалих фондів виносить 390, 000. Чимало осіб почало записувати своє майно або частину майна — у своїх завіщаннях — на Український Музей, знаючи, що це один з найтриваліших здобутків українців в Америці.

9. Членство зросло до коло 2,000. Пишемо „коло", бо щороку до Музею приєднується 120 до 150 осіб, але рівночасно більш менш те саме число відходить: одні вмирають, інші „забувають" заплатити свій щорічний членський внесок.

Треба об'єктивно ствердити, що ріст Українського Музею Ню Йорку був подивугідний. За короткий час — 12 років — він здобув собі признання і добру опінію в американських зацікавлених колах і серед американського загалу. Його відвідують в більшості неукраїнці. Про його виставки й програми пише американська преса, говорить телевізія і радіо. В довідниках чи статтях в пресі про цікаві і варті відвідин Музеї часто подається інформації про УМ.

9. Користаючи з теперішньої гласности, УМ вислав „на пробу" каталог „Дерев'яні храми України" музеям і редакціям журналів в Україні. У відповідь почали надходити замовлення на всі інші видання Музею. Преса й журнали в Україні почали об'єктивно інформувати читачів про діяльність Музею і давати високу оцінку його публікаціям (каталогам). Прочитавши ці інформації щораз більше гостей з України відвідує Український Музей у Ню Йорку. Деякі з них подають свої враження в книзі відвідувачів. Ось кілька з них: „Це не передати словами, коли за тисячі кілометрів від рідної землі ти відшукав куточок України. Дякую всім за подвижницьку працю, за пам'ять, за любов" (відвідувачка з Тернополя).

„Дуже приємне враження усім тим, що побачив тут, у музею, як і в Америці, і сподіюся, що українці, які проживають тут, будуть піклуватися про свою Батьківщину у майбутньому, як вони це робили все життя" (відвідувач з Києва).

„Щиросердечна подяка працівникам „Музею", за труд їх, працю щиру й дбайливість про Музей, про той куточок української культури на чужій землі, за те, що такий великий успіх від Вашої праці для хужинців і рідних наших людей-українців, що тут живуть і можуть вдихнути ковток воздуху українства. Здоров'я Вам, успіхів у благороднім ділі" (відвідувачка зі Львова.

„Низький український уклін людям, які вміють шанувати культуру України Великої. Хай щастить Вам" (відвідувач з Дрогобича).

„Сердечно вдячна працівникам Музею за милий серцю кавальчик України. Так далеко від самої України ви могли створити чудовий світ наших дідів, батьків — цю неповторну красу, яка злилася в писанках і у ваших серцях". Низький Вам поклін". (відвідувачка з Івано-Франківська). (Прізвища авторів повищих коментарів і дати їх відвідин Музею подані в книзі відвідувачів УМ). Один коментар є без підпису „Потрібно збудувати новий Музей. Дякуємо".

З листів поодиноких культурних діячів в Україні та коментарів відвідувачів і преси видно, що наші земляки в Україні вважають існування і роботу УМ в Ню Йорку великим досягненням українців в Америці. Діяльність Музею є заохотою і викликом їм у їх змаганнях відродити укра-

(Закінчення на стор. 3)

Н. О.

Стежки Т. Шевченка в Україні

Жива зелена стрічка зав'юнилася на Черкащині вздовж траси між Моринцями і Шевченковим (колишньою Кирилівкою) у Звенигородському районі. Люди з села Пединівки та хутора Шампань, що розташовані обабіч Тарасового шляху, висадили 175 тополь з нагоди 175-річчя з дня народження Т. Шевченка. З'явився й оспіваний Шевченком „садок вишневий коло хати". Працівники Мліївської дослідної станції садівництва посадили його перед хатою П. Ф. Симиренка, де зупинився Т. Шевченко. Саме Платон Симиренко видав своїм коштом у 1860 році „Кобзар" Т. Шевченка.

Багато цікавого міг би розповісти тисячолітній дуб у селі Будище. У дуплі цього велетня ховав малий Тарас від слуг пана Енґельгардта свої перші малюнки. Цього дуба та його 800-літнього побратима доглядають вихованці Шевченківського гідромеліоративного технікуму. Зовсім „юний" порівняно з цими патріярхами дуб біля села Прохорівка Канівського району. Під його півтисячолітньою кроною Шевченко писав поему „Марія". Збереглася також калина у селі Шевченковому, до якої бігав Тарас виплакувати гіркі сирітські сльози. А на Тарасовій горі виросла розлога верба з гілки того дерева, що посадив колись Кобзар на півострові Мангишлак.

На вшанування своєрідних персонажів Шевченкових творів — калину і вербу, в багатьох селах Корсунь — Шевченківського району посаджено їх в кожному подвір'ї, навколо садів вздовж річок. Адже не тільки могутній Дніпро, а й десятки маленьких його приток, що відбивають блакить неба Черкащини, пов'язані з іменем Кобзаря.

(Закінчення на стор. 4)

Анна Білик

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА — ДІЯЛЕКТОМ

Культурний Союз Українських Трудящих Чехо-Словаччини (КСУТ) у Пряшеві випустив другий номер на цей рік „Репертуарного збірника" на допомогу функціонерам і активістам КСУТ та керівникам народної художньої самодіяльности. З черги це вже 127-ме видання УСУТ. Увагу привертає він тим, що упорядником його є відомий дослідник фолкльору та етнографії д-р Микола Мушинка, якого після 1968 року було звільнено з праці в університеті і заборонено друкувати будь-яку наукову працю.

У збірник увійшли матеріяли про лемківського робітничо-селянського письменника Дмитра Вислоцького та його твори і стаття Любиці Баботи про видатну постать в українському науковому й культурному житті Чехо-Словаччини — д-р Олену Рудловчак, в зв'язку з її 70-літнім ювілеєм.

Лемківський письменник Дмитро Вислоцький писав свої твори однією з лемківських говірок і саме так друкуються у збірнику три його твори — два прозові, а один драматичний. У передмові „Від упорядника" Микола Мушинка звертає увагу на те, що такою самою говіркою в лемківських селах Пряшівщини розмовляють досьогодні. Він пише: „На перший погляд видавання творів народною говіркою може здаватися анахронізмом. В дійсності це не так. Кожна говірка є значним збагаченням літературної мови і елімінувати говірки, значить збіднювати загальну культуру народа".

В статті „Дмитро Вислоцький" — несправедливо забутий робітничо-селянський письменник (1888-1968") Мушинка стисло змальовує життєвий і творчий шлях лемківського письменника, відомого під псевдонімом Ваньо Гуняк. Життєвий шлях цього лемка був дуже бурхливим і суперечливим. Ще за Австро-Угорщини його було засуджено до страти, що пізніше замінено довічним ув'язненням. 1922 року, уникаючи депортації в Польщу, він тікає в Канаду, з 1927 до 1945 року він прожив в З'єднаних Стейтах Америки, де серед лемків активно займався літературною й громадською діяльністю. 1945 року він переїздить у рідне село Лабови, Кроснянського повіту на Лемківщині, звідки змушений 1946 року разом з іншими селянами переселитись на Україну. Помер він у Львові, де й похований.

Життєвий і творчий шлях Дмитра Вислоцького — це яскравий доказ ідеологічної заплутаности та національної дезорієнтації серед деякої частини освічених лемків. Науковий дослідник його життя Микола Мушинка коротко згадує про русофільське спрямування Вислоцького та його захоплення большевицькою системою, але не вглиблюється в ці питання. Лиш побіжно згадано, що Вислоцький рік після страшного голоду в Україні — 1934 року відвідав СССР, наслідком чого були розхвалюючі статті про большевиків та напади проти т. зв. націоналістичної преси.

Звичайно, Вислоцький не був єдиним, який міг не знати про страшну трагедію України 1932-33 років, про що й Мушинка зазначає: „Негативні риси, як голод, політичний терор та концентраційні табори, про які на повний голос заговорено лише в наш час, були старанно приховані перед його зором". Та все ж таки трохи нижче Микола Мушинка твердить, що Вислоцький мав здібність передбачити і наводить як приклад, колгоспи в Лемківських селах Пряшівщини. Саме в колгоспах Дмитро Вислоцький вбачав щастя для лемківської людности, що виявив у своєму драматичному творі „Петро Павлик". Заслугу в літературі Вислоцького Мушинка бачить в його соціялістичному реалізмі. Коли б Мушинка говорив про вклад Дмитра Вислоцького в етнографію і фольклор, то ми б могли мовчати, але коли вже оцінювати творчість Вислоцького, то слід насамперед сказати, що вся вона пройнята ідеологічною засліпленістю, якої він не позбувся і в своїх художніх творах. Його однобічне засудження священиків в лемківських селах дуже стереотипне, а сліпа любов до большевиків, яка знайшла своє віддзеркалення в брошурі „Правда о Росії", спричинилась не до одного горя лемківських родин, які переселились ще перед Другою світовою війною в СССР.

Микола Мушинка згадує в статті, що Вислоцький в тридцятих роках „вже твердо став на позиції марксизму-ленінізму" і саме тут слід шукати причини засліплення лемківського письменника, для якого світ був поділений на чорне й біле, а тим білим у нього був сталінський режим, що його він вихвалював, знаючи його лише з паперів. Ідеологічна засліпленість Вислоцького, що має місце і в творах, що ввійшли в „Репертуарний збірник" лише зменшує їх художнє значення і можна дуже сумніватись, що цей збірник стане в пригоді активістам і функціонерам, хіба що стане прикладом для декого, як не слід писати. Справа не в говірці, якою написані твори, а в самих творах, що вони дають, чим збагачують читача!

Постійне зростання...

(Закінчення зі стор. 2)

інську національну (змістом і формою) культуру.

Якщо призадуматися, що допомогло до такого швидкого розвитку УМ, то треба сказати про такі факти: 1. Високий, професійний рівень діяльности Музею, що його треба завдячувати працівникам: Марії Шуст, Дарії Байко, Христині Певній, Любі Волинець, Ліді Гайдучок і Марті Бачинській (три останні з них працюють тільки два, або три дні в тижні), які теж останньо приєдналися до них Стефанія Гнатенко, що приїхала з України з досвідом праці в українських музеях. Всі вони мають знання, досвід та ентузіязм, без якого ніхто не міг працювати не раз 10-12 годин денно.

Американські агенції та фундації не дають дотацій тому, що хтось просить за них, або що убогий і потребує допомоги, але тому, що оцінюють роботу установи, її рівень та її важливість для збагачення культурного життя Америки. Ці агенції, звичайно, дають нашому Музеєві дуже добру оцінку і призначають майже щороку певні дотації, вирізняючи його з-поміж десяток музеїв та установ, які стараються також про допомогу.

Високий професійний рівень означає не лише оригінальне та естетичне влаштування виставок, (а такими вони є в УМ) чи бездоганне видавання каталогів. Музей мусить дбати про зберігання музейних еспонатів, згідно вимог сучасного музейництва. Кожний музейний об'єкт мусить бути описаний і досліджений щодо його походження й техніки, якщо треба, відчищений і спрепарований, зфотографований, записаний в каталоги (їх є п'ять) і якщо не виставлений, зберіганий в кімнаті чи сховищі, де температура і вологість є під контролем. В останньому часі рекомендується також не вживати дерев'яних полиць і скринь, зокрема зроблених з дикти, тому що клей, яким зліплюється дощинки дикти виділяє хемічні речовини, шкідливі для музейних еспонатів.

Український Музей старається зберігати свої експонати по фаховому в міру своїх можливостей. Температура і вологість є контрольовані у сховищі, фотографії та інші об'єкти огортається в безкислотний папір тощо.

2. Ця діяльність була б маловідома ширшому загалові, якби поодинокі члени Управи не інформували українську громаду про неї. Велику заслугу має тут Любов Дражевська, яка вже 10 років цікаво і вміло редагує „Вісті — УМ" в „Свободі". Треба бути вдячним також Екзекутиві УНСоюзу і редакції „Свободи", що друкують на власний кошт ці „Вісті УМ" і взагалі радо поміщають інформації про УМ. Це саме можна сказати про редакцію „Юкрейнієн Віклі". „Америка" і „Народна Воля" теж друкували інформації про діяльність Музею. Не менше треба бути вдячним Уляні Любович, редакторці „Нашого Життя" (органу СУА) за поміщування новин від Музею зокрема списків жертводавців. Член управи, інж. Тит Геврик редагує „Новини" двома мовами для членів УМ. Управа разом з адміністрацією видавала різні інформативні матеріяли, як брошурку про УМ, однаднівки, коляжі, з вирізків з преси апелі тощо. Члени управи разом з добровільцями розсилали ці матеріяли і членські заяви громадян. Окрема комісія управи (Т. Тершаковець, О. Ставнича та інші) влаштували концерти наших видатних мистців, товариські зустрічі і виграші для підтримки Музеєві.

3. Дуже важливою для росту УМ була і є всебічна підтримка від Союзу Українок Америки. СУА передав Музеєві для вжитку будинок (точніше частину його, бо другу частину займає УККА), позичив свою енографічну збірку, а тому три роки пожертвував 50,000 дол. на будову нового приміщення. 67 Відділів СУА платять щороку свій членський внесок у висоті 100 дол., а 11 Відділів (менше чисельних) по 50 дол. Багато Відділів (43) і сім Окружних Управ є меценатами УМ (склавши пожертви від 1,000 до 5,000 дол.), а сім відділів стали фундаторами (склавши понад 5,000 дол.), сім Відділів є добродіями (500-1,000 дол.)

Чимало поодиноких членок СУА стали меценатами, добродіями і членами УМ. Вони теж найчастіше складають свої пожертви при всяких нагодах на Музей. Відділи СУА влаштовують імпрези для популяризації діяльности Музею.

4. При УМ постала група добровільців, переважно з-поміж членок нюйоркських Відділів СУА. Вони виконують дижури під час вікендів, приготовляють прийняття, допомагають розсилати різдвяні та великодні картки тощо. Найбільш зусиль в організуванні цієї добровольчої служби докладає членка управи Марія Даниш.

5. Завдяки зразковому діловодству, веденому Дарією Байко, всі пожертви точно записані і УМ звітує про них у своїх друкованих річних звітах, в „Нашому Житті" і „Свободі". Такий розрахунок перед громадою витворює довір'я громадян до нашої установи. Усі ці з'ясовані тут фактори допомогли до швидкого росту Українського Музею в Ню Йорку.

6. Проте не зважаючи на всі зусилля управи, адміністрація і кількох приятелів — ентузіястів Музею, Музей не міг би так розвиватися, якби його не підтримували і щедро допомагали тих кілька тисяч членів і жертводавців, які розуміють важливість роботи такої інституції, як УМ і вміють добачити потенціял для його дальшого розвитку і довгого існування.

Більшість наших громадян, на жаль, не є жертвенна на наші загальнонаціональні цілі: культурні та політичні. (Жертвенність на Церкви і на місцеві потреби є значно більша). За наших підрахунком тільки 5 відс. усіх американських українців, або яких 40 відс. новоприбулих, нібито „політичних", „патріотичних" іміґрантів до цієї країни складають свої пожертви на ці цілі. Їхні діти, тобто наше середнє покоління, хоч в більшості матеріяльно добре влаштоване, є громадсько-пасивне і на жаль, позбавлене — за малими винятками — сенсу жертвенности та служби громаді. Як кажуть американці, це ґенерація „я", тобто люди, які метою свого життя вважають лише задоволення своїх особистих потреб.

Тому з великим признанням треба глядіти на цю жертвенну меншість, яка створила і продовжує творити все, що вартісне в нашій громаді, в тому й Український Музей у Ню Йорку й так рятує честь усієї громади. Завдяки цим громадянам УМ міг рости, поширювати свою діяльність й розбудовувати свою фінансову базу, яка забезпечить його майбутнє. Кількакратно поодинокі громадяни, як д-р Карло Зайнінґер (німець) та його дружина Софія, подружжя Юліяна та Марії Бачинських, д-р Зенон і Надія Матківські д-р Євген і Лідія Грабарчуки влаштовували на власний кошт товариські зустрічі з метою збірки грошей на УМ.

Інші творили тривалі фонди, що їх список друкується щороку у річних звітах Музею. Досі УМ має 15 тривалих і 12 пропам'ятних тривалих фондів. 48 осіб стали фундаторами УМ (склавши понад 5,000 дол.) 165 осіб є меценатами (склавши від однієї до 5,000 дол.) і 129 є добродіями (пожертви від 500 до 1,000 дол.),

Творити такі тривалі установи, як Український Музей — це найкраща допомога Україні. Вони є викликом і заохотою діячам в Україні.

Перед Українським Музеєм нове завдання — придбати більше приміщення для скарбів української культури. Не можна допустити, щоб вони пропадали, як це не раз бувало — через брак відповідних інституцій, брак зрозуміння і брак засобів. Майбутні покоління не сміють нам закинути, що ми, в Америці, мали свободу і мали матеріяльні засоби, або не розуміли важливости зберігання пам'яток української культури і творів наших видатних мистців, або втратили духа жертвенности і стали тільки споживачем.

Відзначення Василя Вериги

Джері Филипс, міністер багатокультурности Онтарійського уряду, В. Верига з грамотою-признанням і посол до провінційного парляменту Онтаріо Мурат Вельші, парляментарний асистент міністра багатокультурности.

У п'ятницю, 31-го березня ц.р., під час Тижня Крайової Мідії, за особливі заслуги для етнічної преси, на бенкеті Клюбу етнічних журналістів і письменників, відзначено окремою грамотою мґра Василя Веригу.

Почавши від 1949 року всеканадська щоденна преса під час Тижня крайової Мідії відзначає своїх журналістів особливими грамотами. Дають вони ці нагороди у 13 окремих ділянках журналістики, як редакційні статті, спортові звітування, репортажі з-за кордону, фоторепортажі, мультиплікаційні зображення і т.п.

Канадський Клюб етнічних журналістів і письменників, що нараховує понад 210 членів, які репрезентують майже всі етно-культурні спільноти Канади, почавши з 1978 року щорічно відзначає видатних журналістів етнічної преси і взагалі тих, які пишуть на теми мультикультуралізму в Канаді. Так, у минулому були відзначені відомий журналіст Пітер Вортінґтон, тодішній редактор англомовного щоденника „Торонто Сан", Рут Ґордон, редакторка пресової аґенції Канадська Сцена, Іван Фецан, колись президент американської телевізійної сітки Сі-Бі-Ес, а тепер відповідальний продюсер новин на тій же канадській телевізійній сітці, Елена Капріле, головна редакторка багатотисячного італійського щоденника „Кандський Кур'єр" і ряд інших. Відзначення ці відбуваються у трьох ділянках журналістики: преса, радіо і телебачення.

Цьогорічні відзначення вже за традицією відбувалися у Торонтонському пресовому клюбі у залі заповненій по береги різнонаціональними журналістами і приятелями. Активним учасником цьогорічного бенкету був також і федеральний міністер багатокультурности та Секретар стану Джері Вінер з дружиною.

Мґра Василя Веригу відзначено за його надзвичайний вклад в етнічну пресу Канади. Як відомо, він пише статті на актуальні та історичні теми і їх можна читати у „Свободі", „Новому Шляху", „Гомоні України", „Українських Вістях" та в інших україномовних й англомовних виданнях. Особливо під час переслухувань Комісії Дешена в Канаді в 1985-1986 рр., яка мала за завдання встановити чи в Канаді є воєнні злочинці, завдяки йому в кожному числі „Нового Шляху" були на ту тему статті, а зокрема його передові статті та цікавіші витяги із тих переслухань. Можна сказати, що „Новий Шлях" був чи не єдиним українським часописом, що так послідовно і детально звітував про ці безпідставні очорнювання української громади на сторінках англомовної преси.

Мґр Василь Верига, теперішній генеральний секретар Президії Секретаріяту СКВУ, за професією бібліотекар та історик. Університетську освіту здобув у Торонтонському університеті, який мав би бути Гарвардом Півночі, і там він закінчив також факультет бібліотекознавства, а маґістерку з історії Сходу Европи отримав в Оттавському університеті. Від 1961 року він працював бібліотекарем у бібліотеці Торонтонського університету і викладав історію України на курсах українознавства. Він є також автором кількох монографій з українською історичною тематикою. Свою журналістичну працю розпочав Верига ще в таборі полонених у Ріміні, де у 1966 до 1973 року був він редактором ветеранського журналу „Вісті Комбатанта", при співпраці редактора І. Кедрина, як рівно ж довголітнім членом і головою дирекції видавничої спілки „Новий Шлях" у Торонто.

Під час презентації грамот Клюбу журналістів і письменників, окреме відзначення наділяв також і федеральний міністер багатокультурности Дж. Вінер від федерального уряду Канади.

Тому що саме в той час відбувалася в Гамільтоні конвенція Ліберальної партії Онтаріо, у цих відзначеннях не міг взяти участи жоден провінційний міністер. Але вже в понеділок, 3-го квітня міністер багатокультурности Джері Филипс запросив до міністерства Горожанства усіх вісьмох нагороджених журналістів етнічних груп і вручив їм грамоти-признання від Онтарійського уряду. Одним із них, очевидно, був мґр Василь Верига.

Остап Сокольський

Хоробрий...

(Закінчення зі стор. 1)

площі Дзержинського в Москві, „бо з цим будинком пов'язано надто багато жорстокої та кривавої історії цієї установи, що в ім'я внутрішньої оборони країни в жорстоких муках нищила тисячі найкращого квіту нашої країни". Ця установа, як і її попередники ЧЕКА та МҐБ, засіяли країну зерном смутку, розпачі та мук.

На цій же сесії з'їзду виступив також вперше Борис Єлцин, закликаючи з'їзд одобрити його пропозицію про всенародне кожнорічне голосування над виконуванням обов'язків М. Ґорбачова та встановлення закону, який обмежував би владу Комуністичної партії. Не називаючи нікого поіменно він перестерігав з'їзд щоб не надати забагато влади в одні руки, „бо в цей спосіб можемо нехотячи стати в'язнями ще одного автократичного режиму нового диктатора".

НОВА НАУКОВА ПРАЦЯ на тему як позбуватися високо-радіоактивних відпадків доказує, що столітнє перитримування таких відпадків є багато більше безпечним, як закопувати їх в землю згідно з теперішніми плянами. Опублікував цю працю нуклеарний фізик Арюн Магіяні, незалежний дослідник, який вже раніше широко займався вивченням способів керування цими справами Департаментом енерґетики. У своїй праці він доходить також до заключення, що названий департамент не надається до завдання, яке йому доручено.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Виступ Р. Василенка у Чикаґо

У неділю, 21-го травня ц.р., старанням ОДУМ та ТОП відбувся в Чикаґо в домі ОДУМ-у концерт художнього слова артиста Ростислава Василенка з столиці Канади Оттави. Цей жанр мистецтва є відмінним видом мистецтва, бо публіка має перед собою лише одного виконавця, який окрім своїх індивідуальних голосових даних, фактично не має інших засобів; таких, як декорації, костюми, музики, світла, що доповнюють картину. Виконавець зі сцени подає своє мистецьке слово згідно зі своєю інтерпретацією, а публіка, як кіно-екран, відтворює в своїй уяві ці слова, картини чи події.

Цей жанр сценічного мистецтва у нас занедбаний, і тому слід бути вдячними Р. Василенкові, колишньому артистові театру ім. Франка в Києві, що він це мистецтво популяризує. Андрій Скиба, голова ОДУМ-у Чикаґо, у вступному слові звернув увагу, що наші найкращі письменники надавали слову великого значення. Тарас Шевченко писав: „Ну що, здавалося б, слова. Слова та голос, більш нічого, А серце б'ється, ожива, як їх почує"... А Іван Франко казав:

Я б вас чаром слів добув.
Я б, моб вихор, вас собою
Рвав до жертви і до бою!

Леся Українка, що хворіла більшістю свого життя писала:

Слово, моя ти єдиная зброя,
Ми не повинні загинуть обоє.
Може в руках невідомих братів
Станеш ти кращем мечем на катів!

Артист Ростислав Василенко родом з Києва. Там закінчив Державну драматичну студію при академічному театрі ім. Івана Франка зі званням актора і режисера. Багато років у театрі грав різні ролі. В Німеччині був у театрі Володимира Блавацького, в Австралії організував театральну групу і з успіхом поставив п'єси „Розгром" та „Морітурі" Івана Багряного. Переїхавши з Австралії до Канади, віддався він повністю педагогічній праці, спершу як викладач, а пізніше як директор канадської школи в Оттаві. Вийшовши на пенсію, Р. Василенко почав присвячувати більше уваги й часу громадському та культурному життю. Виступав він в багатьох містах Америки й Канади з концертами мистецького слова. Його концерт у Чикаґо мав спеціяльне призначення: прихід з нього послано на діяльність Української Гельсінкської Групи, яка своєю працею пробуджує українську громаду зі сну і байдужости, що губили і гублять нас, українців, та дають на поталу нас нашим сусідам, які збагачуються нашою землею, культурою, історією.

Артист Р. Василенко на протязі двох гарних годин, у дванадцяти різних творах, показав себе майстром слова. Він тримав увагу публіки в кожному творі, чи то він говорив на теми побутові чи історичні, героїчні чи гумористичні. В його репертуарі були твори Василя Симоненка, Тараса Шевченка, Юрія Федьковича, Івана Багряного, Василя Стуса, Віталія Коротича та багатьох інших. Заповідала на вечорі Олександра Косогор.

О. Сергієнко

Спізнена грудка землі на могилу бл. п. д-ра Б. Филипчака

Св. п. д-р Б. Филипчак

У 1947 р. автор цих рядків перебував у таборі Лексенфельд у Зальцбурзі в Австрії. Після тяжкої праці у концтаборі Авшвіцу виявилася потрібною операція на пропуклину, що її зробив один хірург у шпиталі ДіПі, але так невдало, що шви розійшлися.

Згодом довідався, що у тому шпиталі є новий український хірург. Медсестра переконувала мене, щоб прийти на другий день, але я зажадав д-ра Бориса Филипчака, що тоді виконував обов'язки шефа хірургічного відділу. Він оглянув мене, покрутив головою на партацтво свого попередника і запитав, що я бажаю. „Я останусь сьогодні, а завтра рано ви ріжте мене", — відповів я. Він підсміхнувся і погодився.

Прийшовши оглянути мене після операції, — а зі мною було все в порядку, — ненароком кинув оком на мого сусіда із веснянками на тілі. Раніше, думаючи що це жид, я заговорив до нього по їдіш, але глянувши на таблицю, прочитав „Калініченко".

Глянувши на прізвище, д-р Филипчак взяв його медичні документи, а опісля на табличці, що висіла, закреслив прізвище хірурга, написав своє та повідомив медсестру, що операція цього пацієнта на другий день відложена.

Розговорилися з Калініченком. Це одна з жертв війни, гнана долею та бита судьбою, якого щира розповідь може витиснути вам сльози на очах. Батька розкуркулили, дітей — порозганяли. Його забрали до примусової праці у Німеччині, а тепер він без знання чужинецької мови як загублена сирота. Чекає його операція нирки.

Д-р Филипчак, вже хоч би із-за своєї фізичної постави, не говорячи про його професійну поведінку, наводив респект на сторонніх, а колеги поважали його як хірурга. Але медсестри боялись його.

Підплачені хірургами для спрямування пацієнтів, зокрема жидами, приділювали їх саме тоді, коли д-р Филипчак оперував. Так бувало не раз, що недосвідчений хірург проводив складну операцію, до якої він не був приготований, і тому не одній із наших жінок вирізано репродуктивні органи проти їхньої волі, намовлені до цього „хірургами".

— Чи вам відомо про всі ці справи? — запитав я його.

— Очевидно, але від мене неслушно вимагають, щоб я виконував функції шефа, хірурга та поліциста. Я переловлюю, що можу, але свідомий, що не одне втікає з-під моєї контролі.

Із Калініченком стрінувся випадково і запитав, як пройшла операція. „Яка там операція? Ось так і камінчики плюскотіли, — вказав він рукою. — Хороший це лікар, та ще і наш, українець".

Довелося прочитати у „Свободі", що до ЗСА з України приїжджає родина Калініченка. Оця вістка навела мене до Зальцбургу, до пацієнта — „власника" цього прізвища і д-ра Филипчака та кількох його пацієнтів, як я та Калініченко. Ми та багато інших українців можемо завдячувати йому, як визначному лікареві і чудовій людині. Тому хочу кинути оцю спізнену грудку землі на могилу бл. п. д-ра Б. Филипчака, який завсіди буде в моїх теплих спогадах.

Хай спізнено, алеж все таки поклонюся з пошаною перед могилою покійного, а його родині висловлюю співчуття.

Ф. Лукіянович

Університет...

(Закінчення зі стор. 1)

верситет і яка буде вміщена у вестибюлі цієї бібліотеки, згадується про працю проф. Стецюка в Сітон Голл університеті від 1959 до 1975 року, на посадах професора клясичних наук та голови департаменту клясичних наук. (Проф. Стецук помер в дорозі на виклади на розрив серця в 1975 році).

Д-р В. Стецюк вже в 1934 році, був професором латини й греки в гімназії Сестер Василіянок у Львові. Після Другої світової війни він став професором Українського Вільного Університету в Мюнхені. Переїхавши з родиною до З'єднаних Стейтів Америки, він крім праці на університеті, багато часу присвячував Науковому Товариству ім. Шевченка в ЗСА, на становищі наукового секретаря. Його дружина Квітка, крім праці в адміністрації „Свободи", багато часу присвячувала справам УНСоюзу, будучи секретаркою 25-го Відділу і постійною неголосуючою секретаркою жюрі контесту за звання „Міс Союзівки".

Проф. Стецюка вшанували не тільки його колишні приятелі професори і студенти цього університету, але й члени української громади, а саме: колишня його учениця з гімназії у Львові — д-р Марія Лециняк-Стець з чоловіком; працівники адміністрації „Свободи": Люба Лапичак-Лесько з чоловіком і Дарія Семеген з чоловіком; члени НТШ: проф. Іван Головінський і проф. Володимир Стойко та приятелі родини: Ніля Сохан, д-р Марія Кляч ко, мгр Ева Піддубчишин і о. митрат Іван Терлецький зі Стемфорду, який підготовляє подібну програму на вересень 1989 року в тамошній стемфордській дієцезальній бібліотеці Української Католицької Церкви, де приміщено збірку книжок проф. Стецюка з українською тематикою. Лідія Гладка, колишня бібліотекарка цього університету, заангажована скаталогізувати цей цінний подарок проф. Стецюка. Ці всі книжки будуть скомпюторизовані з ім'ям українського жертводавця проф. Василя Стецюка.

При спільній перекусці присутні обмінювалися думками про своїх колишніх добрих приятелів, св. п. проф. Василя Стецюка й його дружину Квітку.

Пишуть...

(Закінчення зі стор. 1)

порівнюють з американськими ветеранами В'єтнамської війни, що й до сьогодні у своїй країні не можуть знайти для себе й своїх переживань зрозуміння. А ці українські вояки та їхні військові побратими, що знайшлися в Америці тільки через примху долі, мають труднощі куди більш складні, бо не привикли до великої свободи та іншого способу життя.

Але не зважаючи на всі комплікації і турботи, які їм доводиться зустрічати кожного дня, повертатися до Совєтського Союзу вони не збираються.

Пам'яті мґра В. Колінка

У суботу, 15-го квітня ц. р., в ранніх годинах, після важкої недуги помер на 77-му році трудолюбного життя заслужений суспільно-громадський, політичний і союзовий діяч сл. п. мгр Василь Колінко.

Похоронні обряди почалися в понеділок, 17-го квітня (день його народження) в похоронному заведенні Михайла Насевича, де Парастас відслужив о. д-р митрат Іван Біланич. Співали всі присутні під проводом Петра Длягоби. Покійного прощали автор цієї статті від Центрального Комітету Дрогобиччини і від Філядельфійської Округи УНСоюзу, а від ЗУАДК-у мгр Богдав Тодорів.

Наступного дня в УК-Церкві Христа Царя, до якої покійний належав понад 30 років, парох о. д-р митрат Іван Біланич відслужив заупокійну Службу Божу, під час якої сказав надзвичайно глибоко змістовну проповідь та прощальне слово. Під час Богослужби співав хор, яким диригував Петро Длябога. Відтак тіло покійного відпровадила родина та друзі й приятелі на вічний спочинок на український цвинтар у Факс Чейсі, Па. Над могилою покійного прощали довголітній його приятель д-р Іван Скальчук від Визвольного Фронту і Михайло Ковальчин від місцевого Відділу УККА.

Поминальна тризна відбулася в залі УКЦеркви св. Архистратига Михаїла в Дженкінтавні, Па., під час якої молитву провів о. д-р митрат Іван Біланич, а тризною провадив автор статті. Від колишніх мешканців Дрогобиччини висловив співчуття родині д-р Іван Куйдич, а при тому поділився із присутніми спомином про покійного Василя.

Покійний мґр Василь Колінко народився у Дрогобичі 17-го квітня 1912 року, де закінчив гімназію матурою 1933 року. В гімназії він зустрів студентів вищих кляс Зенона Косака, Дмитра Грицая, Володимира Кобільника й інших, які, будучи членами Організації Українських Націоналістів (ОУН), мали на нього вплив і тим самим він став членом цієї славної організації. Будучи студентом, належав до студентської секції при туристично-спортовому товаристві „Підгір'я". В цьому товаристві гуртувалося понад 100 членів, які брали активну участь в громадському житті цілого Дрогобицького повіту. В 1933 році виїхав на студії до Львова, де закінчив вищий Торговельний курс для абітурієнтів. Там належав до управи „Торговельника" — товариства студентів вищих торговельних шкіл Львова. Також будучи у Львові, був заарештований із закидом членства в ОУН, але не був суджений тому, що через добру конспірацію окупанти не мали доказу приналежности до організації. Вернувшись до Дрогобича 1936 року, покійний поступив на працю завідуючим мануфактурним Відділом при повітовому Союзі кооператив. На тому пості залишився аж до 1939 року, коли був заарештований і запроторений до Берези Картузької. Слід згадати і те, що у 1937 році мґрові В. Колінкові довелося працювати редактором регіональної газети націоналістичного напрямку „Гомін Басейну".

Вийшовши щасливо із Берези Картузької під час німецько-польської війни, покійний виїхав до Ярослава, де працював на пості начальника „українського конзуму" аж до червня 1941 року. А вернувшись щасливо до Львова у другій половині 1941 року, поступив на працю начальника яринно-овочевого відділу „Центросоюзу", де працював аж до виїзду на еміграцію. Спершу затримався в Австрії, а відтак у 1945 році переїхав до Мюнхену в Німеччині. Не гаючи часу, вступив там в університет УННРА, а по замкненні університету записався до Українського Вільного Університету, де студіював на відділі суспільно-економічних наук. Студії закінчив 1949 року, а після того виїхав з родиною до ЗСА і поселився у Філядельфії, де мешкав аж до відходу у вічність.

По приїзді до Філядельфії покійний спочатку працював фізично, але це не було перешкодою негайно включитися в працю організацій УВФронту та різних суспільно-громадських установ, а також УНСоюзу. Довгі роки був членом Управи 6-го Відділу ООЧСУ, був членом Управи Відділу УККА на різних постах, був членом Управи Самопомочі, членом Дирекції УОК-Центру, членом Екзекутиви ЗУАДК-у, був довгі роки касиром, а відтак членом Центрального комітету Дрогобиччини. Він також не забував і про УНСоюз, належав до 45-го Відділу, там був довгі роки головою, довголітнім секретаром Окружного Комітету Філядельфійської Округи, як рівнож був кількакратним делеґатом на конвенції УНСоюзу.

Смерть — це останній акт людської мандрівки по цій землі і всі ми знаємо, що ніхто не може оминути зустрічі зі смертю, все ж таки смерть викликає біль та глибокий жаль, а особливо тоді, коли відходить від нас той, із яким доводилося довгі роки співпрацювати в різних ділянках громадської праці. Покійний Василь був лагідної вдачі, вмів гуртувати біля себе друзів-приятелів і тому залишив серед них глибокий жаль та невмирущий спомин.

Сл. п. мґр Василь Колінко залишив у глибокому смутку дружину Оксану, доні Зореславу з мужем Богданом і Орисю, внука Ераста та ближчу й дальшу родину, як також друзів суспільно-громадсьої праці.

Нехай вічна пам'ять про незабутнього громадського діяча св. п. мґра В. Колінка назавжди залишиться між нами.

Степан Гавриш

Стежки...

(Закінчення зі стор. 2)

Багато тут Тарасових криниць, з яких, за переказами, він пив воду. В цьому ювілейному році вони впорядковані, зокрема в урочищі Писарському, що на шляху до славнозвісного Холодного Яру на території Кам'янського району і в селі Петропавлівці Городищенкського району. Дбайливо доглядають Тарасову криницю в селі Будище і стверджують, що всім, хто має чисті й благородні помисли, вода з неї додає снаги...

(З газети „Культура і Життя" ч. 20).

Вірний син Української Церкви і Вітчизни

О. Семен Іжик.

Двоє читачів і радіослухачів із Західньої Канади принагідно радили мені: „А чому б вам окремим коментарем не відзначити вклад о. Семена Іжика в українську журналістику? Віддавши належне ще одній українській людині жертвенної суспільної праці, ми всі духом піднялися б понад свої буденні справи, морально зміцнилися б почуваннями громадської вдячности".

Правда, щира і своєчасна ця їхня порада, тим більше, що їм не ішлося про т. зв. ювілейний коментар з похвалами, яких аж надто багато в умовах нашого добробуту й достатків. Ні, бо про о. митрата Семена Іжика справді по-євангельському можна сказати: „Ось українець без тіні честолюбства, ідейний душпастир, журналіст і громадський діяч!"

Та й тяжко було б визначити, який саме „ювілей" треба було б відзначати, бо на кожній ділянці його зацікавлень у самій Канаді за ним простяглися десятки років відданої праці. Кілька поколінь українських читачів знають його, як головного редактора тижневика „Поступ" за останніх 30 років. Вже літні люди пам'ятають його, як редактора дитячого журналу „Мій Приятель" впродовж цілого чвертьстоліття. Ось уже 38 років він веде українську радіопрограму „Голос Рідного Краю" у Вінніпеґу. Не обминув він і найбільш впливового засобу масової інформації: вже цілих 12 років керує українською телевізійною програмою на кабельній системі передавання. Якщо додати згадку про його численні оригінальні статті з релігійною, громадською і політичною тематикою, а далі — фейлетони, надихані щирим гумором із відтінком громадської сатири, то ім'я о. Семена Іжика виразно видніє на екрані всієї вільної української журналістики.

Душпастирську працю о. Семен розпочав 1940 р. в тій частині України, яку вже тоді окупувала Німеччина. Саме як ревного душпастиря і вчителя — патріота німці ув'язнили його 1943 р. за зв'язки з українським визвольним підпіллям. У тюрмах і концтаборах Німеччини о. Семен ще більш безпосередньо ознайомився із жорстокістю тієї ніби-культурної нації.

Але й там він збагатився неоціненним досвідом: якраз у тих гітлерівських „млинах смерти" він зглибив правдиву суть українського націоналізму, що активно протидіяв тому наїзникові. Солідарність і моральна витримка українських політв'язнів наочно доказали йому, що український націоналізм — це передусім любов. Любов до свого народу і його духовно культурних та політичних традицій. Любов, яка велить окремим особам і цілим поколінням забути своє особисте і всі свої сили, чи навіть своє життя, віддати для справи визволення своєї нації. „Я пережив це пекло завдяки вірі в Бога та в українську визвольну справу. Цю віру зміцнювали в мені своєю витримкою члени визвольного руху, яких я пізнав у тюрмах і концтаборах, як справжніх християн і патріотів", — пояснив він мені на самому початку нашого знайомства 40 років тому.

Українська громадськість провінції Манітоби, а потім і всієї Канади, з року на рік ознайомлювалася з цим ідейним душпастирем, провідником і промовцем, організатором літніх курсів Рідної Школи, духовним опікуном молодіжних організацій, та врешті — політичним діячем у широкому значенні цього слова. Пізнавши зблизька нелюдську систему німецького гітлеризму о. Семен усвідомив, що остаточно це тільки другий бік одної і тої самої медалі — російського большевизму. Обидва вони знищували не тільки Церкву й релігію в народі, але й сам народ. Тому ввесь вільний час та рештки енергії він віддає праці в гурті українських і чужинецьких діячів Антибольшевицького Бльоку Народів.

Організована українська спільнота дедалі більше дооцінювала його конструктивну діяльність. На з'їздах Ліґи Українських Політв'язнів, Ліґи Визволення України, Братства Українців Католиків, ЛУКЖ, Комітету Українців Канади і СКВУ він завжди активний, діловий і шанований учасник. Сумівська і пластова молодь дедалі уважніше прислухалася до його духовного й національного слова, збагаченого дотепністю й оптимістичним підходом. Комітет Українців Канади відзначив його Шевченківською медалею, а сл. п. патріярх УКЦ Йосиф іменував його митратом.

Врахувавши все це, я своїм вінніпеґським читачам відповів із такою самою щирістю, з якою вони запитували мене: багатосторонній вклад о. митрата Семена Іжика у зберігання й розвиток українства в Канаді годиться унаочнити всій нашій громадськості при нагоді 50-річчя його священства, а воно припадає на 1990 рік.

Все таки, здається мені, навіть найвеличавіший ювілей із найбільш похвальними промовами не передасть глибокого почуття збірної вдячности тисячів українських душ, які він своїм живим і друкованим словом просвічував духовно й національно досі, протягом півсторіччя; потішав їх у їхньому смутку і радував їх поділеною з ними радістю.

А втім, також і цей скромний журналістичний коментар не в силі водтворити це моральне вдоволення, яке о. Семен повинен мати із власного усвідомлення сумлінно виконуваного обов'язку, яке йому ще в дитинстві прищепили найближчі йому особи: батько Іван і мати Катерина з роду Бродич, у с. Висоцьке Нижнє, на зеленій Бойківщині в Україні.

До гімназії ходив у Львові. Теологічні студії закінчив у Духовній Семінарії в Перемишлі. Єрейські свячення одержав 19 травня 1940 року в Ярославі. Душпастирював о. С. Іжик на Лемківщині. Після звільнення з кацету Берґен Бельзен був парохом у таборі ім. Лисенка в Ганновері. До Канади приїхав у 1948 році.

Роман Рахманний

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

СОФІЯ ТРУХ, член УНС Відділу 245-го Т-ва „Запорозька Січ" в Трентоні, Н. Дж. померла 6-го січня 1989 року на 91-му році життя. Нар. 1897 р. в Косові, Україна. Членом УНС стала 1939 року. Залишила у смутку 4-ох синів і п'ять дочок, 23-ох внуків і 37 правнуків, сестру Параню Приходько та ближчу і дальшу родину. похорон відбувся 10-го січня 1989 року на укр. прав. цвинтарі Св. Тройці в Трентоні, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Мартиненко, секр.

МАРІЯ ЛУКАСЕВИЧ, член УНС Відд. 397-го ім. св. Ольги у Філядельфії, Па. померла 2-го травня 1989 року на 86-му році життя. Нар. 1903 року в Яворові, обл. Львів, Зах. Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку сина Зенона з дружиною Карлою і доньку Ірену з родинами, та внуків: Романа, Павла, Степана і Марійку. Похорон відбувся 5-го травня 1989 року на укр. кат. цвинтарі Св. Марії на Факс Чейсі, біля Філядельфії, Па.
Вічна Їй Пам'ять!

Михайло Нич, секр.

НЕСТОР СУМ, член УНС Відд. 430-го Т-ва „Дністер" у Філядельфії, Па., помер 24-го квітня 1989 року на 76-му році життя. Нар. 1913 року в селі Ходачків Малий, Україна. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Магдалину і дочок — Ліду і Оксану з родиною. Похорон відбувся 27-го квітня 1989 року на цвинтарі Св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.
Вічна Йому Пам'ять!

Ів. Книгницький, секр.

ЛЮБОВ ТАТОМИР, член УНС Відд. 362-го в Бристолі, Па. померла 28-го лютого 1989 року на 79-му році життя. Нар. 1910 року в Турці, Україна. Членом УНС стала 1948 року. Залишила у смутку мужа Ярослава, дочку Марту Лукасевич, зятя д-ра Омеляна, внуків Аню і Стефана і дальшу родину. Похорон відбувся 4-го березня 1989 року на цвинтарі Св. Марії в Філядельфії, Па.
Вічна Їй Пам'ять!

Федір Петрик, секр.